

KOTOUTTAMIS- OHJELMA

Kunnanhallitus 01.02.2016 § ____

Kunnanvaltuusto 08.02.2016 § ____

Sisällys

1.	JOHDANTO	2
2.	KOTOUTTAMISLAIN MUKAISET TAVOITTEET JA MÄÄRITELMÄT	3
3.	VIRANOMAISTEN TEHTÄVÄT MAAHANMUTTAJIEN KOTOUTTAMISESSA	4
4.	PALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN.....	5
4.1	Alkuvaiheen toimenpiteet	5
4.2	Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut.....	5
4.3	Asuminen ja asumispalvelut	7
4.4	Opetus- ja kulttuuripalvelut.....	9
	Varhaiskasvatus	9
	Esi- ja perusopetus.....	9
	Kulttuuri	9
	Liikuntatoimi	10
	Nuorisotoimi	10
	Kirjasto	10
5	TULKKAUS JA KÄÄNNÖSPALVELUT	10
6	HENKILÖKOHTAISEN KOTOUTTAMISSUUNNITELMAN LAATIMINEN	11
7	TIEDOTUS	11
8	KOTOUTTAMISOHJELMAN TOTEUTUKSEN SEURANTA	11
	LÄHTEET	12
	LIITTEET	12

1. JOHDANTO

Taustaa

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki 1386/2010 tuli voimaan 1.9.2011. Laki sisältää säännökset korvauksista, joita valtio voi maksaa kunnille kotoutumislain nojalla. Kunnan kotouttamisohjelma on yksi edellytys korvausten maksulle.

Kotouttamislain tarkoituksena on tehostaa maahanmuuttajien kotoutumista ja integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Kotoutumisen edistämisessä aktiivisina toimijoina ovat mm. työvoimahallinto, kunta ja maahanmuuttaja. Kotouttamisella siis tarkoitetaan viranomaisten aktiivisia toimenpiteitä, jotka edistävät maahanmuuttajan kotoutumista. Kotoutumislain piiriin maahanmuuttaja voi kuulua enintään kolmen vuoden ajan.

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on kotoutumislain mukaan laadittava kotouttamisohjelma. Ohjelman tarkoitus on edistää kotoutumista ja monialaista yhteistyötä. Ohjelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Kotouttamisohjelma otetaan huomioon myös kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Kotouttamisohjelma on keskeinen väline, jolla voidaan vaikuttaa kotouttamisen sisältöön. Ohjelmassa tulisi ottaa huomioon kaikki kunnan alueella asuvat maahanmuuttajat oleskelun perusteesta riippumatta. Kotouttamisohjelma voidaan laatia kuntakohtaisena tai seudullisena.

Kunta vastaa kotouttamisohjelman tekemisestä ja yhteistyön käynnistämisestä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus), TE-toimiston, Kansaneläkelaitoksen ja muiden kunnan alueella toimivien viranomaisten on osallistuttava oman toimialansa osalta ohjelman laadintaan, toteutukseen ja seurantaan.

Paikalliset maahanmuuttaja-, kansalais-, työntekijä- ja työnantajajärjestöt sekä uskonnolliset yhteisöt voivat osallistua kotouttamisohjelman laadintaan, toteutukseen ja seurantaan.

Kunnan vastuulla on kutsua muut kotouttamisen kannalta keskeiset paikallistahot mukaan ohjelman laadintaan ja sen toimeenpanon seurantaan. Kunnan tulisi lisätä erityisesti sen alueella asuvien maahanmuuttajien ja järjestöjen osallisuutta ohjelman laadinnassa.

Tohmajärven kunnan kotouttamisohjelma on hyväksytty edellisen kerran kunnanvaltuustossa 09.02.2004 §.ssä 5.

Tämä kotouttamisohjelma on päivitetty versio vuonna 2004 hyväksytyistä kotouttamisohjelmasta.

2. KOTOUTTAMISLAIN MUKAISET TAVOITTEET JA MÄÄRITELMÄT

Kunta laatii kotouttamisohjelman yhteistyössä työvoimaviranomaisen ja muiden viranomaisten sekä kansaneläkelaitoksen kanssa. Ohjelma sisältää suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä, voimavaroista sekä yhteistyöstä maahanmuuttajien kotouttamisessa.

Ohjelmaa laadittaessa ja toteutettaessa kuullaan maahanmuuttajia, kansalaisjärjestöjä, työntekijä- ja työnantajajärjestöjä ja mahdollisuuksien mukaan muita paikallisia tahoja.

Ohjelmaan liittyy kunnan ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen sopimus perusteista, joilla kotouttamista edistäviä toimenpiteitä voidaan rinnastaa työmarkkinatuesta annetun lain mukaisiin työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin siten kuin tässä laissa ja asetuksella säädetään. Kunnanhallitus on kokouksessaan 19.10.2015 §:ssä 276 hyväksynyt Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen ja Tohmajärven kunnan välillä laaditun sopimuksen kotoutumisen edistämisestä.

Kotouttamisohjelma

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on kotoutumislain mukaan laadittava kotouttamisohjelma. Ohjelman tarkoitus on edistää kotoutumista ja monialaista yhteistyötä. Ohjelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Kotouttamisohjelma otetaan huomioon myös kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Kotouttamissuunnitelma

on maahanmuuttajien henkilökohtainen suunnitelma, jonka kunta laatii yhteistyössä työvoimatoimiston kanssa.

Kotouttamistuki

turvaa kotoutumisaikana maahanmuuttajan toimeentulon joko toimeentulotukena tai työmarkkinatukena maksettavana etuutena.

3. VIRANOMAISTEN TEHTÄVÄT MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTTAMISESSA

Kotouttamislain toimeenpano kuuluu työvoimaviranomaisille ja kunnille. Maahanmuuttajien kotouttamisen yleinen kehittäminen, suunnittelu, ohjaus ja seuranta sekä yhteen sovittaminen kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle alueellisesti ELY-keskuksen työvoimaosastolle.

Kotouttamisen onnistuminen edellyttää yhteistyötä kunnan sosiaali-, terveys-, sivistys- ja asuntoimen, työvoimahallinnon, elinkeinoelämän, kansaneläkelaitoksen, poliisin, maahanmuuttaja- ja kansalaisjärjestöjen, uskonnollisten yhteisöjen ja seurakuntien sekä muiden paikallisten tahojen välillä.

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisessa.

ELY-keskus huolehtii työvoimapolitiittisten toimenpiteiden sekä työvoimapalvelujen järjestämisessä.

Kotouttamisohjelman tavoitteena on, että

- maahanmuuttajat saavat perustiedot suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta, perusoikeuksista ja velvollisuuksista työelämässä
- maahanmuuttajat saavat sellaisen kielitaidon, jonka perusteella he voivat työllistyä tai jatkaa opintojaan
- luku- ja kirjoitustaidottomat tai muutoin vähän peruskoulutusta saaneet saavat ne ja täydentävät opintojaan
- maahanmuuttajilla on mahdollisuus kosketus maan asukkaisiin ja yhteiskuntaelämään ja
- maahanmuuttajat osallistuvat tasavertaisina yhteiskunnan taloudellisiin, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään

Tavoitteena on lisäksi edistää ja kannustaa etnistä tasa-arvoa, monikulttuurisuutta ja suvaitsevaa asenneilmapiiriä

Kotouttamisohjelmassa sovitaan kunnan ja ELY-keskuksen välillä perusteista, joilla kotouttamista edistäviä toimenpiteitä voidaan rinnastaa työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin.

Maahanmuuttajalla, joka ilmoittautuu työttömäksi työnhakijaksi tai joka hakee toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea, on oikeus yhteistyössä kunnan ja työvoimatoimiston kanssa laadittavaan kotoutumissuunnitelmaan. Kotoutumissuunnitelman kestosta, muuttamisesta ja keskeytyneen suunnitelman jatkamisesta sovitaan kunnan, työvoimatoimiston ja maahanmuuttajan kesken. Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelma korvaa työvoimapalvelulain tarkoitetun työnhakusuunnitelman.

Kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään silloin, kun asiakkaan työttömyys tai toimeentulotuen saaminen on kestänyt viisi kuukautta. Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan enintään kolme vuotta maahanmuuttajan ensimmäisen kotikunnan väestötietojärjestelmään merkitsemisestä.

Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan kunnan ja työvoimatoimiston ja maahanmuuttajan kesken toimenpiteistä, jotka tukevat maahanmuuttajaa ja hänen perhettään yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen hankkimisessa.

Toiminnan kustannuksia korvataan valtion varoista valtioneuvoston päättämien perusteiden mukaisesti.

4. PALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN

4.1 Alkuvaiheen toimenpiteet

Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettu työtön työnhakija. Kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä.

Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta, joka on järjestänyt alkukartoituksen, ohjaa maahanmuuttajan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita. Ohjaamisessa on tehtävä yhteistyötä palvelujen järjestäjän kanssa.

Alkukartoituksen perusteella työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman. Kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita tässä luvussa tarkoitettuja toimenpiteitä kotoutumisensa tueksi.

4.2 Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut

Sosiaalihuoltolain mukaisia sosiaalipalveluja ovat mm.

- Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus
- Sosiaalinen kuntoutus
- Kasvatus- ja perheneuvonta
- Lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvonta
- Lapsiperheiden kotipalvelu
- Perhetyö
- Kotihoito
- Omaishoidon tuki
- Asumispalvelut

Erityislainsäädännön perusteella järjestettäviä sosiaalipalveluja ovat mm. toimeentulotuki, lastensuojelu, vammaispalvelut, kehitysvammaisten erityishuolto, kuntouttava työtoiminta ja perhehoito.

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, johon oikeus syntyy vasta silloin, kun henkilö ei voi saada toimeentuloa ansiotyöllään, yrittäjätoiminnallaan, toimeentuloa turvaavien muiden etuuksien avulla, muista tuloistaan tai varoistaan, häneen nähden elatusvelvollisen henkilön huolenpidolla tai muulla tavalla. Toimeentulotukea myönnetään toimeentulotukilain, sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistuksen sekä kunnanhallituksen vahvistaman toimeentulotukiohjeen mukaan.

Lastensuojelulainsäädäntö ja sosiaaliviranomaisten toimintavelvoite koskee kaikkia maassa oleskelevia lapsia. Myös maahanmuuttajalasten asioissa viranomaisia velvoittavat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus suojeluun sekä lapsen oikeus tulla kuulluksi itseään koskevissa asioissa.

Vammaiset henkilöt käyttävät ensisijaisesti yleisiä sosiaali- ja terveyspalveluja. Erityislainsäädännön perusteella järjestettäviä vammaispalveluja ovat mm. apuvälinepalvelut, asunnon muutostyöt, henkilökohtainen apu, kuljetuspalvelut, palveluasuminen sekä perhe- ja laitoshoido.

Kehitysvammaisille järjestettäviä erityishuollon palveluja ovat mm. asumispalvelut sekä työ- ja päivätoiminta.

Kuntouttava työtoiminta on kunnan järjestämää toimintaa, jonka tarkoitus on parantaa henkilön elämänhallintaa sekä luoda edellytyksiä työllistymiselle.

Perhehoito on hoidon tai huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona.

Kunnalliset sosiaalipalvelut ovat tarjolla myös maahanmuuttajille.

Viranomaisen on huolehdittava asian tulkimisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän.

Sosiaalitoimisto sijaitsee terveyskeskuksen alakerrassa, osoitteessa Takkunurmentie 9, 82600 Tohmajärvi.

Tarkempaa tietoa sosiaalipalveluista löytyy osoitteesta www.tohmajarvi.fi – palvelut – sosiaalipalvelut.

Tarkempaa tietoa sosiaalihuoltoon koskevasta lainsäädännöstä löytyy osoitteesta www.finlex.fi.

Terveyspalvelut

Terveyspalvelut jakautuvat perusterveydenhuoltoon ja erikoissairaanhoidon. Perusterveydenhuollon palvelut tuotetaan terveyskeskuksessa, joka sijaitsee osoitteessa Takkunurmentie 9, 82600 Tohmajärvi.

Erikoissairaanhoidon tarkoittaa erikoisaloiden mukaisia tutkimuksia ja hoitoja. Erikoissairaanhoidon järjestämisestä vastaa Pohjois-Karjalan keskussairaala, joka sijaitsee osoitteessa Tikkamäentie 16, 80210 Joensuu.

Terveyskeskuksessa on mm. seuraavia palveluita:

- Lääkärinvastaanotto
- Sairaanhoidajan vastaanotto
- Päivystys kiireellistä hoitoa tarvitseville ma-pe klo 8-16. Iltaisin klo 16.00 alkaen, viikonloppuisin ja arkipyhinä lääkäripäivystys on Tikkamäen yhteispäivystyksessä Pohjois-Karjalan keskussairaalassa, os. Tikkamäentie 16, 80210 Joensuu.
- Laboratoriopalvelut
- Vuodeosasto sairaalahoitoa tarvitseville
- Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut
- Seulontatutkimukset ja rokotukset
- Hammaslääkärin ja suuhygienistin vastaanotto
- Päihde- ja mielenterveysasuntojen vastaanotto

Maahanmuuttajille järjestetään samat terveyspalvelut kuin muillekin kuntalaisille.

Viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän.

Tarkempaa tietoa terveydenhuoltopalveluista saa osoitteesta www.tohmajarvi.fi – palvelut – terveyspalvelut.

Tarkempaa tietoa terveydenhuoltoa koskevasta lainsäädännöstä löytyy osoitteesta www.finlex.fi.

4.3 Asuminen ja asumispalvelut

Asunnot

Tohmajärven kunta vuokraa vuokra-asuntoja.

OP-kiinteistökeskus vuokraa kuntakonserniin kuuluvan KOY Tohmajärven Tikankontin vuokra-asuntoja.

Lisätietoja asuntojen sijainnista ja varustelutasosta: www.tohmajarvi.fi

Asunto voidaan järjestää vapautuvasta vuokra-asuntokannasta hakemuksen perusteella.

Hakeminen

Tohmajärven kunnan asuntopalveluiden kautta vuokrattavia asuntoja ja OP-kiinteistökeskuksen vuokraamia kuntakonserniin kuuluvia KOY Tohmajärven Tikankontin vuokra-asuntoja haetaan omilla hakemuksillaan.

Vuokra-asuntohakemus on www.tohmajarvi.fi –sivustolla. Hakemuksen saa myös kunnan asuntopalveluista ja OP-kiinteistökeskuksesta. Hakemus allekirjoitetaan ja päivätään. Asuntohakemukseen liitettävät tarvittavat selvitykset (liitteet) on kerrottu hakemuslomakkeessa.

Vuokra-asuntoihin on jatkuva haku. Hakemus on voimassa 3 kuukautta. Tämän jälkeen hakemuksen voi uusia esimerkiksi soittamalla asuntotoimistoon ja/tai OP-kiinteistökeskukseen riippuen siitä minne on hakemuksen/hakemukset toimittanut.

Hakemuksen palautus

Kunnan vuokra-asunnot:

Tohmajärven kunta, Järnefeltintie 1, 82600 Tohmajärvi

Tikankontin vuokra-asunnot:

Kiteen seudun OP-kiinteistökeskus, Kauppakatu 4, 82600 Tohmajärvi

Tarkempaa tietoa asuntopalveluista ja yhteystiedot www.tohmajarvi.fi

Asumisen tuet

Sosiaalipalvelut auttavat asumiseen liittyvien tukien hakemisessa sekä muissa asumisen käytännön järjestelyissä.

Kehittämispalvelut

- työ- tai työkokeilupaikan sekä koulutusvaihtoehtojen selvittäminen

4.4 Opetus- ja kulttuuripalvelut

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspalvelut ovat alle kouluikäisille lapsille ja lapsiperheille suunnattuja palveluita. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvamista ja hyvinvointia. Varhaiskasvatus muodostuu päivähoidon eri muodoista, päiväkodeista ja perhepäivähoidosta. Maahanmuuttajataustaiset lapset sijoitetaan päivähoitoon tasavertaisesti muiden lasten kanssa. Varhaiskasvatuksen tavoitteet maahanmuuttajataustaisten lasten osalta perustuvat yleisiin varhaiskasvatuksen tavoitteisiin. Jokaiselle lapselle tehdään varhaiskasvatussuunnitelma, johon kirjataan lapsen yksilölliset tarpeet kielen oppimisessa ja kotoutumisessa.

Esi- ja perusopetus

Lapsen oppivelvollisuus alkaa normaalisti sinä vuonna kun hän täyttää 7 vuotta. Perusopetus noudattaa suomen koulujärjestelmää. Oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna lapsella on oikeus osallistua maksuttomaan esiopetukseen. Esiopetusta annetaan vähintään 700 h/lukuvuosi.

Esi- ja perusopetus järjestetään samassa ryhmässä suomenkielisten lasten kanssa. Opetus on suomenkielistä. Vieraskielisille lapsille järjestetään tarpeellinen määrä valmistavaa opetusta. Ellei erillistä valmistavan opetuksen ryhmää muodostu voidaan lapsi integroida omaa ikäryhmäänsä alemmalle luokka-asteelle ja tarvittavilla toimenpiteillä räätälöidä valmistavaa opetusta. Valmistavassa opetuksessa painopiste on suomen kielen opetuksessa. Lisäksi painotetaan oppilaan oppimisvalmiuksien kehittämistä, sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Koulujen kerhotoimintaa pyritään myös lisäämään maahanmuuttajaoppilaiden kotoutumista. Esi- ja perusopetus pyritään antamaan lähikoulussa.

Maahanmuuttajaoppilaille on käytössä esi- ja perusopetuksen oppilashuollon palvelut.

Kulttuuri

Kulttuuripalveluiden tavoitteena on kuntalaisten henkisen ja sosiaalisen pääoman kasvattaminen ja osaltaan syrjäytymisen ehkäiseminen. Tohmajärven kunta järjestää kulttuuritapahtumia ja pyrkii luomaan edellytykset omaehtoiselle kulttuurin tekemiselle.

Keski-Karjalan musiikkiopisto voi tarjota maahanmuuttajille kotouttamisen helpottamiseksi mm. konsertti- ja musiikkileikkikouluvierailuja sekä workshop-tyyppistä maahanmuuttajia osallistavaa toimintaa järjestettäväksi vastaanottokeskuksen tai musiikkiopiston tiloissa. Tämän lisäksi on tarjolla paikkoja jo toimivissa musiikkiopiston ryhmissä. Ryhmät, joihin maahanmuuttajat voivat ilman kielellistä perehdytystä osallistua ovat ainakin musiikkileikkikouluryhmät sekä bändit. Muutkin musiikkiopiston tarjoamat opintokokonaisuudet ovat tarjolla maahanmuuttajille samoin periaattein kuin kantaväestöllekin.

Keski-Karjalan musiikkiopistosta löytyy opintokokonaisuuksia kaikenikäisille musiikista kiinnostuneille. Lisätietoja saa kotisivuilta osoitteesta www.tohmajarvi.fi/musiikkiopisto tai sähköpostilla osoitteesta musiikkiopisto@tohmajarvi.fi

Liikuntatoimi

Liikunta edistää yksilöiden hyvinvointia ja tukee lasten ja nuorten kasvua. Tohmajärven kunnan liikuntatoimi tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen. Lisäksi liikuntatoimi tukee erilaisia järjestöjä ja urheiluseuroja heidän toiminnassaan. Liikuntatoimi toimii yhteistyössä nuorisotoimen kanssa. Tohmajärven liikuntapalvelut ovat maahanmuuttajien käytössä.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimi tukee lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Nuorisopalveluihin kuuluvat mm. nuorisotilat kunnan keskustassa, nuorisotoimen järjestämät erilaiset tapahtumat ja nuorisotoimen järjestämä kerhotoiminta. Nuorisotoimi tekee yhteistyötä liikuntatoimen kanssa.

Kirjasto

Kirjastolla on sivistys- ja kulttuuritehtävä. Kirjasto tarjoaa myös pääsyn monipuolisiin tietoaineistoihin ja antaa mahdollisuuden käyttää tietotekniikkapalveluita. Kirjasto pyrkii tukemaan maahanmuuttajien kotoutumista esimerkiksi tarjoamalla suomen kielen oppikirjoja ja selkokielisiä kirjoja. Maahanmuuttajien oman äidinkielen ylläpitämistä pyritään tukemaan mahdollisuuksien mukaan. Kirjasto pyrkii toimimaan avoimena matalan kynnyksen tilana.

5 TULKKAUS JA KÄÄNNÖSPALVELUT

Maahanmuuttajilla on oikeus saada tulkkauspalveluja virallisiin asioimistilanteisiin. Tulkkipalveluista ja niihin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään eri laeissa. Tulkitsemisesta ja kääntämisestä säädetään mm. hallintolaissa, ulkomaalaislaissa, kielilaissa, laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista, laissa potilaan asemasta ja oikeuksista sekä laki kotoutumisen edistämisestä.

Viranomaisen on hankittava ja kustannettava tulkki tai huolehdittava kustannuksellaan kääntämisestä asioissa, jotka voivat tulla vireille viranomaisten aloitteesta. Palvelujen järjestäjien on hyvä muistaa, että maahanmuuttajalla voi olla, erityisesti kuntaan muuton alkuvaiheessa ns. kotoutumisaikana, tarve saada selvästi enemmän aikaa asian ymmärtämiseen pystyäkseen toimimaan kuten kantaväestöön kuuluvat asiakkaat. Kuntaan muuton alkuvaiheessa on tarpeen käyttää enemmän aikaa palvelujen ja toimintatapojen selittämiseen sekä neuvontaan asiakkaan omalla äidinkielellä.

Tulkkauksen aktiivisella käyttämisellä voidaan vähentää turhia käyntejä sekä väärinymmärryksiä ja säästää työntekijöiden aikaa.

Viranomainen on velvollinen tarvittaessa järjestämään tulkkaus- ja käännöspalveluita kaikille pysyvämmiin Suomessa asuville maahanmuuttajille. Kukin kaupungin hallintokunta varaa vuosittain talousarviossaan tarvittavat määrärahat maahanmuuttajien kotouttamistoimiin sekä tulkkauksiin. Maahanmuuttoasiat koskettavat kaikki hallintokuntia sekä palvelusektoreita.

6 HENKILÖKOHTAISEN KOTOUTTAMISSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Suomen tai ruotsin kielen opiskelun lisäksi kotoutumissuunnitelmassa voidaan sopia maahanmuuttajan oman äidinkielen opetuksesta, yhteiskuntaan perehdyttävästä opetuksesta, luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetusta täydentävästä opetuksesta, kotoutumiskoulutuksesta ja muista kotoutumista yksilöllisesti edistävästä toimenpiteistä.

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, jos hän on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla tai jos hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös muulle maahanmuuttajalle, jos hänen arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä taikka oleskeluoikeuden rekisteröimisestä. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi

7 TIEDOTUS

Maahanmuuttajille tapahtuva yleinen tiedotus tapahtuu tavanomaisia tiedotusvälineitä hyväksi käyttäen. Materiaalia eri kielillä pyritään tarjoamaan mm. työvoimatoimistossa, kunnissa, virastoissa ja liikkeissä.

8 KOTOUTTAMISOHJELMAN TOTEUTUKSEN SEURANTA

Kotouttamisohjelman toteuttamisen seuranta tapahtuu vuosittain Tohmajärven kunnan kutsusta.

LÄHTEET

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta.
30.12.2010/1386 Laki kotoutumisen edistämisestä

LIITTEET

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteystiedot

Asumispalvelujen yhteystiedot

Opetus- ja kulttuuripalvelujen yhteystiedot

